

Landskap: lappland Upptecknare: Gaella Holm
Härad: Lynchsele tg Berättare: John Andersson
Socken: Tärna Berättarens yrke: Hemmansägare
Uppteckningsår: 1964 Född år 1885 i Umfors, Tärna

När den nya tiden kom till bygden.

Lu F 73

s. 1-5.

John Andersson föddes i Umfars 1885. Fram till 1915 bodde han i en nu rivet stuga med öppen kokspis och tomtak i bakken under berget. När han var 30 år, dog hans far; han gifte sig och övertog hemmanet.

John Andersson har byggt flera hus. År nu 1930 bodde han med familj i ett hus med jordgolv, enligt uppbyggarens förändring, som cyklade genom bakken då. Han byggde ledugården på 1940-talet. Utdalet är gjutet i cementen. Taket är täckt med spån. Bl.a på grund av att den nya landsvägen går för nära, har lagården satt sig. Själv bor han nu hos sin dotter och svärson i byn.

Sedan han blev bonde, röjde han flera nya tegar. Hemjorden bestod av självvuxna, gälsade vallar. För en 20 år sen började John så timotej, dessförinnan hade till grönsaker. För övrigt odlas bara potatis.

Uppåt gränsen till Norge hade han myrstätter till 3 kor. Myren vid byn slogs också. Där kunde han få till en kor. Hemjorden slogs först. Myrstätter betydele inte mycket på senare tid. Sen man slutade med myrstätterna har myrarna blivit moss-
leurna och oanvändbara.

John var 13-14 år, när tegeliken grävdes. Diaket mitter över myrmarken mellan byn och än kom till 1930-40.

På vintern hördes myrhö och ved hem. John hörde till Mo i Rana för affärsmän i Hemavan och Dikanås för män korna, och han hade också egna kördor till Norge, så det blev mycket kört med häst. Sista hästen sålde han omkr. 1955 till Ekornäs.

Han hade hemmagjorda tygor av häggträ med åsar av stålhack.

Till potatislandet använder man hacka. Det är för brant för hakor, dessutom är man van

vid haikan. Dock såg en släkting till uppvecknaren en gång mot slutet av 50-talet Johns hustru dra plog i potatislandet.

Den första separaten köptes av Johns far Rosdiga delar finns ännu kvar. När mejeriet i Täma byggdes på 30-talet, skickade man snart bort all mjölk man inte drack hemma. Det är bara en par, de är sen Johns dotter Helena började med stälsilvrickor istället för myggnätsrickor. Hon kylar nu mjölken i ett mjölkbur i ett dike på en kallkälla ovanför boningshuset. Dessförinnan kyldes den vid behör under rinnande vatten i vättslugan i lagån.

Medan Johns hustru Josefina leide, hade man getter. Hon brukade ducka nymjölkad getmjölk för hälsans skull. Helena brukade sälja getostar för 1/2 kr stycket.

Man anses för lönsammare. De hyses på vintern in dels i fäskåttar i lagån, dels i vättslugan, som

blivit kelig, sedan Westerlunds fått trätt maskin. De började med får för 4,5 år sen. Fären går fritt ute hela sommaren och till snö fallit.

I år har man satt upp del första elstäng-
let.

Truffen känner John och Westerlunds inte till, men man hade koll, lapp, mäs eller "skömka" att hota barn med, olika i olika gårdar. Truffen hade Johns dotterdotter Gun-dis fått höra om av en flicka Maud på annan ort. Truffen var en liten gulle, som fångade djupa slickor, som sprang ut i skogen, skar dem i småbitar och kastade i en jolk.

Alfons Westerlund, Johns väson, sade att nog finns det mycket konstigt och oförklarligt. Hans farmor - i Dikanäs - var neurotisk och illa ömtykt. Alfons' far med familj bodde i en ända av deras hus, farfadern och farmodern i den andra

Om kvällarna hörde ett dån som av galopperande hästar runt huset, men det upphörde, när det kom de fara förbi den del av huset, där farmodern bodde. Alfons' far var inte "räddliv"; Han drickade efter men sa aldrig något. Men annat kan förklaras. Vid ett tillfälle hörde luller uppifrån vinden i flera veckor. Alfons' far brukade se efter, när det hördes, fast man såg honom, men det upphörde, när han kom. Så en maningem upptäckte han, att det var en lekatt, som äter benen, som sparats till träskote. Johns dotter Helena sade, att hon fann det konstigt och kusligt, att ingen byggt på Stornäset, som är den bästa udden i sjön. En stockholmare lät fråga dit virke, men han är död nu och soren hör inte av sig.